

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรน้ำของประชาชน

ต. รามบัว อ. จอมบึง จ. ราชบุรี

Factors Affecting on Participation in Water Resource Management of People Rang Bua Subdistrict, Chom Bueng District, Ratchaburi Province

วันเพ็ญ วรวงศ์พงศา^{1*} ธิติมา วงษ์ชีรี² และ วาสนา มานิช²

Wanpen Worawongpongsa^{1}, Thitima Wongsheree² and Wasana Manish²*

^{1*}ศูนย์บริการทางการศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี (ราชบุรี) จ. ราชบุรี 70150

^{1*}Education Service Center, King Mongkut's University of Technology Thonburi (Ratchaburi Learning Park), Ratchaburi 70150, Thailand

²สำนักวิจัยและบริการวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี

²Institute for Scientific and Technological Research and Services (ISTRS), King Mongkut's University of Technology Thonburi, Bangkok 10140, Thailand

*Corresponding author: E-mail : wanpen.wor@gmail.com

(Received: August 21, 2019; Accepted: December 18, 2019)

Abstract: This research aimed to study 1) the level of participation in water resources management, recognition of the value of water resources, knowledge on water resources management, and receiving information sources on water resources management of the people in Rang Bua Sub-district, Chom Bueng District, Ratchaburi province. 2) The relationship between participation in water resource management and the use of water resources management information, the recognition of the value of water resources, the knowledge on the water resources management, and the receiving information sources on the water resources management. 3) Factors influencing participation in water resources management. The samples were 336 households in Rang Bua Sub-district. Chom Bueng District, Ratchaburi Province. The data were collected by using questionnaires.

The research findings were as follows: 1) people participated in moderate water resources management, high perceiving on the value of water resources, having moderate knowledge of water resources management and low receiving information sources of water resources management. 2) Water resource perception knowledge and understanding of water resources management were positively correlated with participation in water resource management at statistical significance level of .001 and 3) water resource perception, knowledge on water

resources management and water resources management information sharing can predict participation in water resources management by 11.2 percent.

Keywords: Participation, water resources management, water resource perception, knowledge of water resources management, getting information sources

บทคัดย่อ : การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรน้ำ การรับรู้คุณค่าทรัพยากรน้ำ ความรู้เกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรน้ำ และการรับแหล่งข้อมูลข่าวสารการจัดการทรัพยากรน้ำ 2) ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรน้ำ กับการรับรู้คุณค่าทรัพยากรน้ำ ความรู้เกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรน้ำ และการรับแหล่งข้อมูลข่าวสารการจัดการทรัพยากรน้ำ และ 3) ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรน้ำของประชาชน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ คือ ประชาชน ต.รางบัว อ.จอมบึง จ.ราชบุรี จำนวน 336 ครั้วเรือน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม ผลการวิจัย พบว่า 1) ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรน้ำระดับปานกลาง การรับรู้คุณค่าระดับมาก ความรู้ระดับปานกลาง และการรับแหล่งข้อมูลข่าวสารระดับน้อย 2) การรับรู้คุณค่า และความรู้มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรน้ำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และ 3) การรับรู้คุณค่า ความรู้ และการรับแหล่งข้อมูลข่าวสารสามารถร่วมกันพยากรณ์การมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรน้ำได้ร้อยละ 11.2

คำสำคัญ : การมีส่วนร่วม การจัดการทรัพยากรน้ำ การรับรู้คุณค่าทรัพยากรน้ำ ความรู้เกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรน้ำ การรับแหล่งข้อมูลข่าวสาร

คำนำ

ตำบลรางบัว อำเภोजอมบึง จังหวัดราชบุรี พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ราบสูงและลาดเชิงเขา สภาพดินเป็นดินร่วนปนทรายหรือเป็นดินลูกรัง จึงกักเก็บน้ำไม่ค่อยได้ ประกอบกับ ไม่มีลำคลอง แหล่งน้ำจึงมาจากลำห้วยสำนักไม้เต็ง ซึ่งเป็นแหล่งน้ำขนาดใหญ่ โดยแยกเป็นลำห้วยสายเล็ก คือ ลำห้วยบ้านหนองเต่าดำและลำห้วยบ้านหนองนกกระเรียน อาชีพส่วนใหญ่เป็นการทำนา โดยอาศัยน้ำฝนจากธรรมชาติ และอาศัยหน่วยงานจากโยธาจังหวัดราชบุรี รพช. กรมการปกครอง กรมพัฒนาชุมชน รวมทั้งงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลในการพัฒนาแหล่งน้ำ โดยการขุดลอกลำห้วย ก่อสร้างฝาย ขุดบ่อบาดาล สระน้ำ เพื่อราษฎรได้มีน้ำไว้ใช้สำหรับ

อุปโภค บริโภค ซึ่งระบบประปาในตำบลรางบัวจะประสบปัญหาเพราะในช่วงฤดูแล้ง น้ำจะแห้งขอดทำให้ไม่มีน้ำเพียงพอต่อการทำน้ำประปา ส่วนในฤดูฝนก็ประสบกับปัญหาน้ำขุ่น น้ำประปาไม่สะอาด (Rang Bua Tambon Administration Organization, 2015) การบริหารจัดการน้ำอย่างมีประสิทธิภาพ จึงเป็นสิ่งที่จำเป็น ซึ่งกระบวนการจัดการน้ำอย่างมีประสิทธิภาพ โดยทั่วไปเกี่ยวข้องกับการจัดหาและพัฒนา การใช้เพื่อวัตถุประสงค์ต่าง ๆ การอนุรักษ์ และฟื้นฟูแหล่งน้ำให้คงอยู่และมีใช้อย่างยืนยาว รวมทั้งการแก้ไขปัญหาอันเกิดจากทรัพยากรน้ำ ทั้งด้านปริมาณและคุณภาพ (Department of Environment Quality Promotion, 2016)

Ratanathanopas *et al.* (2014) ได้ทำการสำรวจทัศนคติและความคาดหวังของบ้านราง

ดอกอ่าว หมู่ 1 ตำบลรางบัว อำเภोजอมบึง จังหวัดราชบุรี พบว่า ชุมชนบ้านรางดอกอ่าว ส่วนใหญ่มักประสบปัญหาด้านอาชีพทำกิน สาธารณูปโภค สิ่งแวดล้อม และปัญหาความขัดแย้งที่ชุมชนต้องการให้ภาครัฐหรือภาคการศึกษาในพื้นที่เข้าไปช่วยแก้ไข โดยมีประเด็นที่สำคัญ ได้แก่ ปัญหาน้ำประปาชุมชนเหลือน้ำไม่สามารถนำมาบริโภคได้ ปัญหาพื้นที่แห้งแล้ง ดินขาดความอุดมสมบูรณ์ ปัญหาไม่มีหน่วยงานจัดเก็บขยะมูลฝอย และปัญหาพื้นที่ทำกินสำหรับเลี้ยงสัตว์และเก็บของป่าลดลง เป็นต้น ในอดีตที่ผ่านมาการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ของชุมชนมักจะแก้ไขผ่านนโยบายจากรัฐ โดยใช้บุคลากรหรือคนภายนอกชุมชน ทำให้ส่วนใหญ่ไม่ประสบผลสำเร็จและขาดความยั่งยืน เนื่องจากขาดการมีส่วนร่วมของเจ้าของปัญหา

Williams (1976) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนคือ กระบวนการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมเกี่ยวข้องในการดำเนินการพัฒนา ร่วมคิดร่วมตัดสินใจแก้ไขปัญหาของตนเอง ร่วมใช้ความคิดสร้างสรรค์ ความรู้ความชำนาญ ร่วมกับการใช้วิทยาการที่เหมาะสม และสนับสนุนติดตามผลการปฏิบัติงานขององค์กรและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง โดยการร่วมมือของประชาชนในฐานะที่เป็นกระบวนการพัฒนาประชาชนจะต้องเข้ามาเกี่ยวข้องในทุกขั้นตอนของการพัฒนา (United Nations, 1987)

Cohen and Uphoff (1980 as cited in Yokjinda, 2014) เสนอรูปแบบการมีส่วนร่วมดังนี้

- 1) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (decision making)
- 2) การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน (implementation)
- 3) การมีส่วนร่วมในการรับ

ผลประโยชน์ (benefits) 4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (evaluation) ซึ่งจะมีอิทธิพลสามารถแปรเปลี่ยนพฤติกรรมของบุคคลในกลุ่ม

ดังนั้นการมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรน้ำของประชาชน หมายถึง กระบวนการที่จะให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ดำเนินงานรับผลประโยชน์และประเมินผล เกี่ยวกับการจัดการอนุรักษ์และฟื้นฟูแหล่งน้ำ และแก้ไขปัญหาจากทรัพยากรน้ำ ทั้งนี้ประชาชนจะมีส่วนร่วมในการคิดและตัดสินใจ การวางแผน การดำเนินงาน การรับประโยชน์ และการประเมินติดตามผลการจัดการทรัพยากรน้ำ ประชาชนต้องมีการรับรู้คุณค่าทรัพยากรน้ำ มีความรู้เกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรน้ำ และการรับแหล่งข้อมูลข่าวสารการจัดการทรัพยากรน้ำ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มุ่งศึกษาการมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรน้ำของประชาชน ต.รางบัว อ.จอมบึง จ.ราชบุรี เพื่อให้ทราบถึงระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน และปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรน้ำของประชาชน

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรน้ำ การรับรู้คุณค่าทรัพยากรน้ำ ความรู้เกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรน้ำ และการรับแหล่งข้อมูลข่าวสารการจัดการทรัพยากรน้ำ ของประชาชน ต.รางบัว อ.จอมบึง จ.ราชบุรี

เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรน้ำ กับการรับรู้คุณค่าทรัพยากรน้ำ ความรู้เกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรน้ำ และการรับแหล่งข้อมูลข่าวสารการจัดการ

ทรัพยากรน้ำ ของประชาชน ต.รางบัว อ.จอมบึง จ.ราชบุรี

เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรน้ำของประชาชน ต.รางบัว อ.จอมบึง จ.ราชบุรี

อุปกรณ์และวิธีดำเนินการ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยสำรวจ (survey research) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรน้ำ ของประชาชน ต.รางบัว อ.จอมบึง จ.ราชบุรี ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยดังนี้

ประชากรและตัวอย่าง

ประชากร คือ ประชาชนที่เป็นตัวแทนครัวเรือนที่อาศัยอยู่ในต.รางบัว อ.จอมบึง จ.ราชบุรี จำนวน 3,130 ครัวเรือน เก็บข้อมูลจากตัวแทนครัวเรือนละ 1 คน ได้ข้อมูลทั้งหมด 336 ชุด คิดเป็นร้อยละ 10.73

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรต้น คือ การรับรู้คุณค่าทรัพยากรน้ำ ความรู้เกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรน้ำ และการรับแหล่งข้อมูลข่าวสารการจัดการทรัพยากรน้ำ

ตัวแปรตาม คือ การมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรน้ำ ประกอบด้วย การคิดและการตัดสินใจ การวางแผน การดำเนินงาน การรับผลประโยชน์ และการติดตามประเมินผล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

คือ แบบสอบถาม จำนวน 5 ตอน ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไป ได้แก่ เพศ การศึกษา และระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามการมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรน้ำ ผู้วิจัยสร้างขึ้น เป็นมาตรวัดแบบประมาณค่า 3 ระดับ คือ มาก ปานกลาง และน้อย ประกอบด้วยข้อคำถาม 19 ข้อ

ตอนที่ 3 แบบสอบถามการรับรู้คุณค่าทรัพยากรน้ำ ผู้วิจัยสร้างขึ้น เป็นมาตรวัดแบบประมาณค่า 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด ประกอบด้วยข้อคำถาม 10 ข้อ

ตอนที่ 4 แบบสอบถามความรู้เกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรน้ำ ผู้วิจัยสร้างขึ้น เป็นแบบเลือกตอบ ใช่ /ไม่ใช่ ประกอบด้วยข้อคำถาม 9 ข้อ

ตอนที่ 5 แบบสอบถามการรับแหล่งข้อมูลข่าวสารการจัดการทรัพยากรน้ำ ผู้วิจัยสร้างขึ้น เป็นแบบเลือกตอบ ประกอบด้วยข้อคำถาม 8 ข้อ

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามสำหรับการวิจัยไปทดสอบคุณภาพของเครื่องมือวัดโดยหาความสัมพันธ์รายข้อกับคะแนนรวม (item-total correlation) เพื่อวิเคราะห์ตรวจสอบความสัมพันธ์สอดคล้องกับคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมทั้งฉบับของแบบสอบถาม โดยหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และวิเคราะห์หาความเชื่อมั่น (reliability) ของแบบสอบถามรายด้าน และทั้งฉบับเพื่อหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่น ดังนี้

แบบสอบถามการมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรน้ำ มีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ เท่ากับ 0.95 โดยมีค่า item-total correlation ระหว่าง 0.31 - 0.85

แบบสอบถามการรับรู้คุณค่าทรัพยากรน้ำ มีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ เท่ากับ

0.89 โดยมีค่า item-total correlation ระหว่าง 0.49 - 0.75

แบบสอบถามความรู้เกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรน้ำ มีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งหมดเท่ากับ 0.81 โดยมีค่า item-total correlation ระหว่าง 0.25 - 0.68

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้วิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติโดยการแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ

ผลการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรน้ำของประชาชน ต. รางบัว อ.จอมบึง จ.ราชบุรี โดยมีผลการวิจัยดังนี้

ระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรน้ำ

การรับรู้คุณค่าทรัพยากรน้ำ ความรู้เกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรน้ำ และการรับแหล่งข้อมูล

ข่าวสารการจัดการทรัพยากรน้ำ ของประชาชน ต. รางบัว อ.จอมบึง จ.ราชบุรี

Table 1 แสดงระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรน้ำ การรับรู้คุณค่าคุณค่าทรัพยากรน้ำ ความรู้เกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรน้ำ และการรับแหล่งข้อมูลข่าวสารการจัดการทรัพยากรน้ำ พบว่า ประชาชน ต.รางบัว อ.จอมบึง จ.ราชบุรีมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรน้ำอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 2.33 โดยมีรายละเอียดดังนี้ การมีส่วนร่วมในการคิดและการตัดสินใจ ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 2.41 ส่วนการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 2.29 2.33 และ 2.30 ตามลำดับ

การรับรู้คุณค่าทรัพยากรน้ำระดับมาก ความรู้เกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรน้ำระดับปานกลาง และการรับแหล่งข้อมูลข่าวสารการจัดการทรัพยากรน้ำระดับน้อย

Table 1. The level of participation, value recognition, knowledge and getting information sources

Variables	$\bar{X}$	S.D.	Level
Participation in water resources management	2.33	0.58	moderate
Decision making	2.41	0.60	high
Implementation	2.29	0.64	moderate
Benefits	2.33	0.65	moderate
Evaluation	2.30	0.66	moderate
Water resources value recognition	4.21	0.55	high
Knowledge of water resources management	5.19	1.74	moderate
Getting information sources of water resources management	2.09	1.08	low

ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรน้ำกับการรับรู้คุณค่าทรัพยากรน้ำ ความรู้เกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรน้ำ และการรับแหล่งข้อมูลข่าวสารการจัดการทรัพยากรน้ำ ของประชาชน ต.รางบัว อ.จอมบึง จ.ราชบุรี

Table 2 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรน้ำกับการรับรู้คุณค่าทรัพยากรน้ำ ความรู้เกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรน้ำ และการรับแหล่งข้อมูลข่าวสารการจัดการทรัพยากรน้ำ

Table 2. The relationship between participation and value recognition, knowledge and getting information sources

Variables	Participation in water resources management
Water resources value recognition	0.234***
Knowledge of water resources management	0.239***
Getting information sources of water resources management	0.027

***Correlation is Significant at the 0.001

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรน้ำของประชาชน ต.รางบัว อ.จอมบึง จ.ราชบุรี

Table 3 แสดงปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรน้ำของประชาชน ต.รางบัว อ.จอมบึง จ.ราชบุรี พบว่า การรับรู้คุณค่าทรัพยากรน้ำ ความรู้เกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรน้ำ และการรับแหล่งข้อมูลข่าวสารการจัดการทรัพยากรน้ำมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรน้ำของประชาชน ($R = 0.334$) สามารถอธิบายความผันแปรของการมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรน้ำของประชาชนได้ร้อยละ

ของประชาชน ต.รางบัว อ.จอมบึง จ.ราชบุรี พบว่า การรับรู้คุณค่าทรัพยากรน้ำ ($r = 0.234$) และความรู้เกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรน้ำ ($r = 0.239$) มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรน้ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 ส่วนการรับแหล่งข้อมูลข่าวสารการจัดการทรัพยากรน้ำไม่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรน้ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001

11.20 ด้วยความคลาดเคลื่อนที่เกิดจากการพยากรณ์ 0.543 โดยมีการรับรู้คุณค่าทรัพยากรน้ำ ความรู้เกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรน้ำ และ/หรือการรับแหล่งข้อมูลข่าวสารการจัดการทรัพยากรน้ำอย่างน้อย 1 ตัวที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรน้ำของประชาชน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001

เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวพยากรณ์ พบว่า การรับรู้คุณค่าทรัพยากรน้ำสามารถพยากรณ์การมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรน้ำของประชาชนได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 รองลงมาคือ ความรู้เกี่ยวกับการ

จัดการทรัพยากรน้ำ และการรับแหล่งข้อมูลข่าวสาร
การจัดการทรัพยากรน้ำสามารถพยากรณ์การมีส่วน

ร่วมในการจัดการทรัพยากรน้ำของประชาชนได้
อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

Table 3. Factors influence participation in water resources management

Variables	b	SE _b	β	t	p-value
Water resources value recognition	0.272	0.075	0.264	3.614	0.000***
Knowledge of water resources management	0.062	0.024	0.189	2.574	0.011*
Getting information sources of water resources management	0.082	0.039	0.156	2.108	0.036*
a = .667 ; SE _{est} = 543 ; R = 334 ; R ² = 112 ; F = 8.294 ; Sig = .000					

***Correlation is Significant at the 0.001

*Correlation is Significant at the 0.05

สมการพยากรณ์การมีส่วนร่วมในการจัดการ
ทรัพยากรน้ำของประชาชน เมื่อนำปัจจัยทุกตัวเข้า
สมการในรูปคะแนนดิบ เป็นดังนี้

$$Y = 0.667 + 0.272 (\text{การรับรู้คุณค่าทรัพยากรน้ำ}) + 0.062 (\text{ความรู้เกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรน้ำ}) + 0.082 (\text{การรับแหล่งข้อมูลข่าวสารการจัดการทรัพยากรน้ำ})$$

จากสมการถดถอยพหุคูณเพื่อพยากรณ์การมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรน้ำของประชาชนในรูปคะแนนดิบสามารถอธิบายได้ดังนี้ ถ้าไม่มีปัจจัยอื่นเข้ามาเกี่ยวข้อง ประชาชนจะมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรน้ำเท่ากับ 0.667 ถ้าประชาชนมีการรับรู้คุณค่าทรัพยากรน้ำเพิ่มขึ้น 1 หน่วย โดยไม่มีปัจจัยอื่นเข้ามาเกี่ยวข้อง คาดว่าประชาชนจะมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรน้ำเพิ่มขึ้น 0.272 ถ้าประชาชนมีความรู้เกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรน้ำ เพิ่มขึ้น 1 หน่วย โดยไม่มีปัจจัยอื่นเข้ามาเกี่ยวข้อง คาดว่าประชาชนจะมีส่วนร่วมใน

การจัดการทรัพยากรน้ำเพิ่มขึ้น 0.062 และถ้าประชาชนมีการรับแหล่งข้อมูลข่าวสารการจัดการทรัพยากรน้ำเพิ่มขึ้น 1 หน่วย โดยไม่มีปัจจัยอื่นเข้ามาเกี่ยวข้อง คาดว่าประชาชนจะมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรน้ำเพิ่มขึ้น 0.082

สมการพยากรณ์การมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรน้ำของประชาชน เมื่อนำปัจจัยทุกตัวเข้าสมการในรูปคะแนนมาตรฐาน เป็นดังนี้

$$Z = 0.264 (\text{การรับรู้คุณค่าทรัพยากรน้ำ}) + 0.189 (\text{ความรู้เกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรน้ำ}) + 0.156 (\text{การรับแหล่งข้อมูลข่าวสารการจัดการทรัพยากรน้ำ})$$

จากสมการถดถอยพหุคูณเพื่อพยากรณ์การมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรน้ำของประชาชนในรูปคะแนนมาตรฐานสามารถอธิบายได้ดังนี้ ถ้าประชาชนได้รับคะแนนมาตรฐานการรับรู้คุณค่าทรัพยากรน้ำเพิ่มขึ้น 1 หน่วย โดยไม่มีปัจจัย

อื่นเข้ามาเกี่ยวข้อง คาดว่าประชาชนจะมีคะแนนมาตรฐานการมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรน้ำเพิ่มขึ้น 0.264 ถ้าประชาชนได้รับคะแนนมาตรฐานความรู้เกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรน้ำ เพิ่มขึ้น 1 หน่วย โดยไม่มีปัจจัยอื่นเข้ามาเกี่ยวข้อง คาดว่าประชาชนจะมีคะแนนมาตรฐานการมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรน้ำเพิ่มขึ้น 0.189 และถ้าประชาชนได้รับคะแนนมาตรฐานการรับแหล่งข้อมูลข่าวสารการจัดการทรัพยากรน้ำเพิ่มขึ้น 1 หน่วย โดยไม่มีปัจจัยอื่นเข้ามาเกี่ยวข้อง คาดว่าประชาชนจะมีคะแนนมาตรฐานการมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรน้ำเพิ่มขึ้น 0.156

สรุปได้ว่า จากสมการพยากรณ์การมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรน้ำของประชาชน ต.รางบัว อ.จอมบึง จ.ราชบุรี พบว่า การรับรู้คุณค่าทรัพยากรน้ำ ความรู้เกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรน้ำ และการรับแหล่งข้อมูลข่าวสารการจัดการทรัพยากรน้ำสามารถอธิบายการมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรน้ำของประชาชนได้ หมายความว่า ถ้าประชาชนรับรู้คุณค่าทรัพยากรน้ำ มีความรู้เกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรน้ำ และรับแหล่งข้อมูลข่าวสารการจัดการทรัพยากรน้ำมากขึ้น จะทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรน้ำเพิ่มขึ้น ในทางกลับกัน ถ้าประชาชนรับรู้คุณค่าทรัพยากรน้ำ มีความรู้เกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรน้ำ และรับแหล่งข้อมูลข่าวสารการจัดการทรัพยากรน้ำน้อยลง จะทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรน้ำลดลง โดยปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรน้ำมากที่สุด คือ การรับรู้คุณค่าทรัพยากรน้ำ รองลงมาคือ ความรู้เกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรน้ำ และการรับ

แหล่งข้อมูลข่าวสารการจัดการทรัพยากรน้ำตามลำดับ

อภิปรายผล

การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรน้ำของประชาชน ต.รางบัว อ.จอมบึง จ.ราชบุรี มีประเด็นการอภิปรายการวิจัยดังนี้

ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรน้ำ กับการรับรู้คุณค่าทรัพยากรน้ำ ความรู้เกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรน้ำ และการรับแหล่งข้อมูลข่าวสารการจัดการทรัพยากรน้ำของประชาชน ต.รางบัว อ.จอมบึง จ.ราชบุรี

ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรน้ำกับการรับรู้คุณค่าทรัพยากรน้ำ จากผลการวิจัยพบว่า การรับรู้คุณค่าทรัพยากรน้ำมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรน้ำ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Sriphutsomboon (2009) ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรสัตว์น้ำ กรณีศึกษาโครงการฟื้นฟูสัตว์น้ำหน้าบ้าน จังหวัดลพบุรี พบว่า ความคาดหวังผลประโยชน์ในการอนุรักษ์ทรัพยากรสัตว์น้ำมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สัตว์น้ำ

ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรน้ำกับความรู้เกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรน้ำ จากผลการวิจัยพบว่า ความรู้เกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรน้ำมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรน้ำ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Wiseschart , Sila , and Sangjun (2017) ศึกษาปัจจัยที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมการคัดแยกขยะมูลฝอยของประชาชนชุมชนที่ 2

เทศบาลเมืองวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว พบว่า ความรู้มีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมการคัดแยกขยะมูลฝอย Sriphtsomboon (2009) ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรสัตว์น้ำ กรณีศึกษาโครงการฟื้นฟูสัตว์น้ำหน้าบ้าน จังหวัดลพบุรี พบว่า ความรู้มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สัตว์น้ำ งานวิจัยของ Seeingit (2007) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม : ศึกษากรณีเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลดอนมะนาว อำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี พบว่า ความรู้ความเข้าใจมีความสัมพันธ์กับมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม และงานวิจัยของ Pirunjareonporn (2007) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาเสพติดในตำบลบางรักพัฒนา อำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี พบว่า ความรู้เกี่ยวกับยาเสพติดต่างกันมีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหายาเสพติด ด้านการปราบปรามและบำบัดฟื้นฟูต่างกัน

ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรน้ำกับการรับแหล่งข้อมูลข่าวสาร การจัดการทรัพยากรน้ำ จากผลการวิจัยพบว่า การรับแหล่งข้อมูลข่าวสารการจัดการทรัพยากรน้ำไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรน้ำ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Ekpaknark (2007) ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะ : กรณีศึกษาเทศบาลตำบลเมืองแกนพัฒนา อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า การรับรู้ข้อมูลข่าวสารไม่มี

ความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะ งานวิจัยของ Pirunjareonporn (2007) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหายาเสพติดในตำบลบางรักพัฒนา อำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี พบว่า การรับรู้ข่าวสารต่างกันมีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหายาเสพติด ด้านการปราบปรามและบำบัดฟื้นฟูไม่ต่างกัน และงานวิจัยของ Suwannaka (2009) ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาและอนุรักษ์ป่าชุมชนเทือกเขาทะลาย เขตตำบลนายายอาม และตำบลวังใหม่ อำเภอนายายอาม จังหวัดจันทบุรี พบว่า การรับรู้ข้อมูลข่าวสารต่างกันมีส่วนร่วมต่อการพัฒนาและอนุรักษ์ป่าชุมชนโดยรวมไม่แตกต่างกัน อย่างไรก็ตามพบว่า งานวิจัยของ Sriphtsomboon (2009) ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรสัตว์น้ำ กรณีศึกษาโครงการฟื้นฟูสัตว์น้ำหน้าบ้าน จังหวัดลพบุรี พบว่า การรับรู้ข่าวสารมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สัตว์น้ำ และงานวิจัยของ Winthachai (2014) ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลน้ำอ้อม อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า การติดต่อสื่อสารมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรน้ำของประชาชน ต.รางบัว อ.จอมบึง จ.ราชบุรี

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรน้ำของประชาชน ต.รางบัว อ.จอมบึง จ.ราชบุรี จากผลการวิจัยพบว่า การรับรู้คุณค่าทรัพยากรน้ำ ความรู้เกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรน้ำ และการรับแหล่งข้อมูลข่าวสารการจัดการทรัพยากรน้ำส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรน้ำของประชาชน ต.รางบัว อ.จอมบึง จ.ราชบุรี ซึ่งสอดคล้องกับ Phoochinda and Keawdoungelek (2013) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมการบริหารจัดการพลังงานหมุนเวียนในระดับชุมชนและระดับครัวเรือน พบว่า ความรู้ความเข้าใจด้านพลังงานหมุนเวียนเป็นปัจจัยเดียวที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการพลังงานหมุนเวียนในระดับชุมชนและระดับครัวเรือน Koompai (2016) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของชาวชุมชนในองค์การบริหารส่วนตำบลต้นแบบที่บูรณาการแผนชุมชนสู่แผนพัฒนาท้องถิ่นจังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า อบต. สื่อสารให้ข้อมูลข่าวสารแก่ชุมชนอย่างชัดเจนมีผลทางบวกต่อการมีส่วนร่วมของชุมชน Wongprasit (2009) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าห้วยทับทัน-ห้วยสำราญ จังหวัดสุรินทร์ พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้แก่ ความถี่ในการรับข่าวสาร เพศ และการเป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคม ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการแหล่งน้ำขนาดเล็ก กรณีศึกษาแหล่งน้ำขนาดเล็กของกรมโยธาธิการในจังหวัดมหาสารคาม พบว่า การสังเกตเห็นความผิดปกติของแหล่งน้ำ การเห็นความสำคัญของแหล่งน้ำ การได้รับข่าวสาร ระดับการศึกษา รายได้ และ

การเป็นสมาชิกกลุ่มมีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนจังหวัดมหาสารคาม Sitthisuntikul, Punyawadee, and Yossuck, (2017) ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการสนับสนุนการอนุรักษ์ป่าไม้ของชุมชนท้องถิ่นจังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับบทบาทหน้าที่ด้านการบริหารจัดการได้แก่ 1) ปัจจัยด้านชุมชน –การมีส่วนร่วม ศักยภาพชุมชน ผู้นำชุมชน ความเข้มแข็งของเครือข่ายอนุรักษ์ 2) ปัจจัยด้านบุคลากรในองค์กร –ความมีจิตอาสา ทักษะประสบการณ์ ความรู้ ความทุ่มเท 3) ปัจจัยด้านผู้นำขององค์กร –ความมีวิสัยทัศน์ การให้ความสำคัญ ความตั้งใจและมุ่งมั่น ทักษะการจัดการ และ 4) ปัจจัยด้านอื่นๆ –การสนับสนุนด้านปฏิบัติการ ด้านงบประมาณ และด้านบุคลากรของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และงานวิจัยของ Chantuk , Charani, and Netchu (2016) ศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุของการบริหารการมีส่วนร่วมของประชาชนเพื่อสร้างความเข้มแข็งของชุมชน ในภูมิภาคตะวันตกของประเทศไทย พบว่า ปัจจัยด้านผู้นำ ด้านการสร้างจิตสำนึก และด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรส่งผลต่อการบริหารการมีส่วนร่วมของประชาชน เพื่อสร้างความเข้มแข็งของชุมชน

สรุป

การวิจัยเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรน้ำของประชาชน ต.รางบัว อ.จอมบึง จ.ราชบุรี พบว่า 1) ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรน้ำระดับปานกลาง 2) การรับรู้คุณค่าทรัพยากรน้ำ และความรู้เกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรน้ำมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการมี

ส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรน้ำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และ 3) การรับรู้คุณค่าทรัพยากรน้ำ ความรู้เกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรน้ำ และการรับแหล่งข้อมูลข่าวสารการจัดการทรัพยากรน้ำสามารถร่วมกันพยากรณ์การมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรน้ำได้ร้อยละ 11.2

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยนี้ได้รับทุนสนับสนุนจากสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) ผู้วิจัยขอบพระคุณ ประชาชน ต.รางบัว อ.จอมบึง จ.ราชบุรีที่สนับสนุนข้อมูลเพื่อการวิจัย

เอกสารอ้างอิง

- Chantuk, T. , M. Charani and K. Netchu. 2016. The causal factors of the participation management of the public to strengthen the community in the western region of Thailand. RMUTL Journal of Humanities and Social Sciences 4(2): 60-69. (in Thai)
- Department of Environment Quality Promotion. 2016. Water resource management. (Online). Available: <http://www.environnet.in.th/archives/1480> (April 11, 2019). (in Thai)
- Ekpaknark, S. 2007. Factors related to people participation in solid waste management: A case study on Muang Gan Pattana municipality, Amphoe Mae Tang, Changwat Chiang Mai. M.S. Thesis. Kasetsart University, Bangkok. (in Thai)
- Koompai, S. 2016. Factors Affecting the Participation of the People in Modelled Subdistrict Administrative Organizations in Nakhon Si Thammarat. Veridian E-Journal, Silpakorn University 9(2): 733-748. (in Thai)
- Phoochinda, W. and V. Keawdounlek. 2013. Factors Affecting People Participation in Renewable Energy Management for Household and Community Levels. Journal of Science and Technology Mahasarakham University 32(6): 741-751. (in Thai)
- Pirunjareonporn, O. 2007. Factors affecting resident's participation in drug problem solving in Tombon Bangrakpathana, Bangbuathong district, Nonthaburi province. M.P.A. Thesis. Khon Kaen University, Khon Kaen. (in Thai)
- Rang Bua Tambon Administration Organization. 2015. Natural resource information. (Online). Available: <http://www.rangbua.go.th> (April 11, 2019). (in Thai)
- Ratanathanopas, A., T. Wongcharee, W. Worawongpongsa and B.

- Ngarmarunchot. 2014. Study, survey, analysis and data processing for agricultural energy and environment management, case study Ban Rang Dok Mai, Moo 1, Rang Bua subdistrict, Chom Bueng district, Ratchaburi province, Project report. King Mongkut's University of Technology Thonburi. (in Thai)
- Seeingit, R. 2007. Factors affecting on people participation on environmental conservation plan: A case study of Tambon Donmanow administration district, Songpinong district, Suphanburi province. M.P.A. Thesis. Kasetsart University, Bangkok. (in Thai)
- Sitthisuntikul, K. , V. Punyawadee and P. Yossuck. 2017. Factors associated to the performances of local administration organization in encouraging forest conservation of local communities, Chiang Mai province. Journal of Community Development and Life Quality 5(3): 586-596. (in Thai)
- Sriphutsomboon , W. 2009. Factors relating to people is participation on fisheries resources conservation : A case study on village fishery resources rehabilitation project Lopburi province. M.A. Thesis. Kasetsart University, Bangkok. (in Thai)
- Suwannaka, S. 2009. Factors Thai influence on people's participation about forest preservation and development campaign of “Khao Ta LaiW Ta Lai Moutain in Wang Mai and Na Yai Am subdistrict, Chantaburi province. M.A. Thesis. Rambhai Barni Rajabhat University, Chantaburi. (in Thai)
- United Nation. 1987. Population Participation in Decision Making for Development. New York : United Nation Publication.
- Williams, E. 1976. Participation Management: Concept, Theory and Implementation. Georgia State University, Atlanta, Ga.
- Winthachai, P. 2014. Factors related to public participation in work implementation of Narm-Orm subdistrict administrative organization, Kasel Wisai district, Roi-et province. M.P.A. Thesis. Rajabhat Mahasarakham University, Maha Sarakham. (in Thai)
- Wiseschart, S. , S. Sila and S. Sangjun. 2017. Factors associated with solid waste separation behavior of people living

in the 2nd community, Wang Nam Yen municipality, Sa Kaeo province Journal of Community Development and Life Quality 5(2): 422-433. (in Thai)

Wongprasit, N. 2009. Factors effecting people participation on natural resources and environmental conservation in Huay Thapthan-huaysamran wildlife sanctuary area, Surin province. M.S.

Thesis. Surindra Rajabhat University, Surin. (in Thai)

Yokjinda, W. 2014. Public participation in community development of Thung Krang village, Tambon Thap Sai, Amphoe Pong Nam Ron, Chanthaburi province. M.P.A. Thesis. Burapha University, Chon Buri. (in Thai)
